

ΣΠ. Δ. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΔΕΛΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ
ΤΟΥ
ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ

1965

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΣΠ. Δ. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ. Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

1. Προλεγόμενα εις τὴν ἐρώτησιν περὶ Θεοῦ, Ἀθήναι 1960, σελ. 303.
2. Ἐλευθερία καὶ αὐθυπέρβασις, Ἀθήναι 1962, σελ. 126.
3. Ἡ παρουσία τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης, Ἀθήναι 1963, σελ. 350.
4. Ἡ σημερινὴ γλῶσσα, Γλωσσολογία τῆς τεχνικῆς, Ἀθήναι 1964, σελ. 284.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΙΟΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ

σ. 11

Οί συγκεκριμένοι λόγοι, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ σύγχρονος τεχνικὴ ἀποτελεῖ τὸ ἀποφασιστικώτερον γεγονός τῆς ἱστορίας — Ἀντιδιαστολὴ τῶν ὁμωνύμων ὄρων ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ φαινομένου τῆς σημερινῆς τεχνικῆς — Τί ἔπρεπε νὰ συμβῆ, διὰ νὰ παρουσιασθῇ τὸ τεχνικὸν ἔργον ὡς ὑπέρβασις τῶν ὁρίων τοῦ ἀνθρώπου — Ἡ μεταλογικὴ ἀρχὴ τοῦ τεχνικοῦ πνεύματος — Ἰδιαίτερα γνωρίσματα τῆς συγχρόνου τεχνικῆς:

α) Στροφή πρὸς τὸν ἀνόργανον κόσμον (ὡς ἐξουδετέρωσις τοῦ πνεύματος).

β) Ὑπερνίκησις τῶν αἰσθήσεων (ὡς ἐκουσία καὶ κατὰ λάθος κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου).

γ) Συμμετρικὴ ἐπανάληψις (ὡς ἀντικατάστασις τοῦ σώματος καὶ ὡς ἀπαιτήσεις διανοητικῆς ἐργασίας).

δ) Ἀπελευθέρωσις καὶ μετάθεσις τῆς ἐνεργείας (ὡς μετατροπὴ τῆς φυσικῆς καταστάσεως εἰς μεταφυσικὴν ἰσχύν).

ε) Αἰτιολογικὴ καὶ μαθηματικὴ σκέψις (ὡς ἀποδέσμευσις ἐκ τῆς ἐμπειρίας).

στ) Μεθοδικὴ ἀνωνυμία (ὡς ὑπέρβασις τῆς πατρότητος τοῦ ἔργου καὶ ὡς ἐξαντικειμένισις τῆς προσωπικῆς συμβολῆς).

ζ) Ἀντιστροφή τῆς σχέσεως τοῦ σκοποῦ πρὸς τὸ μέσον: ἡ προβολὴ τῆς τεχνικῆς δυνατότητος ὡς τῆς ἀξίας καθ' ἑαυτήν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΠΡΩΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ

I

ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΣ

σ. 35

Θεμελίωσις τῆς συγγενείας μεταξὺ λογικῆς καὶ φύσεως διὰ τοῦ ἀφαιρετικοῦ καὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ πνεύματος — Ἡ ἑλληνικὴ εὐπρέπεια καὶ ὁ τεχνικὸς περιορισμὸς τοῦ δγκου — Πρόληψις τῆς ἐπικαίρου τεχνικῆς ἀνάγκης καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας — Μέθοδοι τηλεοπτικῆς μεταβιβάσεως πληροφοριῶν — Πολεμικὴ ἐμπειρία εὐφλεκτων ὑλῶν — Κατορθώματα μηχανικῆς, ὑδραυλικῆς καὶ ἀεροδυναμικῆς — Τὸ ἐρώτημα, διατί δὲν ἐδημιούργησεν ἡ Ἑλλάς τὴν σύγχρονον τεχνικὴν, εἰς τὸ τέλος τοῦ

έλληνικού χαρακτήρος τῆς Εὐρώπης — Διατί χρειάζεται ἡ ἱστορία τὴν ἑλληνικὴν διάστασιν τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ

II

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΣ

σ. 48

Τὸ ἱερὸν στοιχεῖον τοῦ κόσμου:

α) Θρησκευτικὴ ἐνότης τῆς πραγματικότητος καὶ τοῦ πνεύματος, τὸ ἔργον τῆς πόλεως.

β) Ἡ φύσις ὡς ἐνσάρκωσις τῆς θείας παρουσίας.

Τὸ ἠθικὸν κριτήριον καὶ ἡ πνευματικὴ ἀξία:

α) Νομαδικὴ καταγωγὴ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν πρακτικῶν ἱκανοτήτων.

β) Παλιτικός καὶ φιλόσοφος βίος.

Ἡ αἰσθητικὴ διάθεσις:

α) Ὁ θεώμενος λαὸς καὶ ἡ ἀρνήσις τῆς κινήσεως.

β) Κάλλος καὶ θεωρητικὴ αὐτάρκεια.

Ἡ ὄρφικὴ πίστις:

α) Τὸ ἀσκητικὸν καὶ τὸ μυστικὸν πνεῦμα.

β) Γνώσις διὰ τῆς ὑπερβάσεως τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Ἡ ἀριστοτέλειος τελεολογία:

α) Ὁ Σταγυρίτης καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ ἐπιστήμη.

β) Ἀνάκλησις τῶν πνευματικῶν χαρακτήρων τῆς φύσεως.

Ἡ διάστασις τοῦ χρόνου:

α) Τὸ πάθος τῆς ἀναξίας λόγου ἐπιφανείας.

β) Ἀντὶ τῆς στατικῆς καὶ τῆς ὄντολογίας.

Ὁ μαθηματικὸς λογισμὸς:

α) Ὑποταγὴ τοῦ ἀριθμοῦ εἰς τὴν οὐσίαν καὶ τῆς παραστάσεως εἰς τὰ ἑξ ἑνδιδίων ἀριθμητικὰ ψηφία.

β) Ὁ λειτουργικὸς χαρακτήρ τῆς φύσεως καὶ ἡ τεχνικὴ σύμφυσις ἀνθρώπου καὶ ἀριθμοῦ.

Ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας:

α) Κοινωνικὴ καὶ τεχνικὴ σημασία τῶν ἀνελευθέρων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

β) Ἡ ἀνεκμετάλλετος δύναμις τῆς φύσεως καὶ τῶν ζώων καὶ ἡ ἀπέχθεια τῆς σωματικῆς ἐργασίας.

ΤΡΙΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Ἡ ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

σ. 79

Ἀνατροπὴ τοῦ τεχνικοῦ ἐρείσματος τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας διὰ τῆς ἐξαθλιώσεως τῶν δούλων — Ἐπιτεύγματα ρωμαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς — Ἐπανάληψις ἑλληνικῶν ἔργων καὶ χαρακτήρων — Κυριαρχικὴ διάθεσις, νομικὸν αἰσθητήριον καὶ πραγματιστικὸν ὄργανον τῆς ἐκφράσεως, τὰ λατινικὰ κληροδοτήματα τῆς Εὐρώπης.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ

ΠΡΩΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΚΑΙ Η ΔΥΣΙΣ

Α. Ο ΑΓΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

σ. 87

Τὸ γεγονός τῆς ἀκουσίας ρωμαϊκῆς μεσιτεύσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Δύσιν — Διὰ ποῖον λόγον δὲν ἠκολούθησε τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολή — Ἐναντίον τῆς ἀναποφεύκτου συμπαραστάσεως τῆς Ἑλλάδος — Πτώσις καὶ ἀνύψωσις τοῦ κόσμου εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν — Ἐπιφυλάξεις ἑλληνικῆς καὶ Ἰουδαϊκῆς καταγωγῆς κατὰ τῆς τεχνικῆς ἐπιτηδειότητος — Ἐξαγιασμός τῆς φύσεως καὶ πνευματικῆ ἐνότητος τοῦ ἀνθρώπου — Πῶς ὑπερέβαλε τὸ Βυζάντιον τὴν ἀντίθεσιν Ἐκκλησίας καὶ κράτους.

Β. Ο ΔΙΧΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

σ. 98

Καταγωγὴ τῆς διαμάχης πολιτείας καὶ κλήρου, τῆς ἀδυναμίας τῆς Δύσεως νὰ συνθέσῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν πίστιν — Θρησκευτικαὶ δυνάμεις εἰς τὴν σκιὰν τοῦ Θεοῦ — Ὁ ἀφελληνισμός καὶ ἡ διάστασις τοῦ δυτικοῦ κόσμου μεταξὺ πνευματικῆς καὶ πρακτικῆς ἀνάγκης — Κηδεμονία τῶν πραγματικῶν ἐνδιαφερόντων ὑπὸ τῆς μαγείας καὶ ἐξουδετέρωσις τῆς φύσεως μεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ σ. 106

Τί ἐξώθησε τὴν δυτικὴν Ἐκκλησίαν νὰ καταδικάσῃ, ὅ,τι συγκινεῖ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν φυσικὴν του ζωὴν — Πῶς κατέληξεν εἰς τὴν ἀποπνευμάτωσιν τοῦ κόσμου ἡ ἀντιδικία Θεοῦ καὶ Διαβόλου — Ἡ συντριβὴ τῆς ὑποκειμενικῆς διαστάσεως τῆς φύσεως καὶ ἡ σύμπτωσις τῆς γνώσεως πρὸς τὴν δύναμιν — Ὁ ἀποχαιρετισμός τῆς φύσεως εἰς τὴν αὐγὴν τῶν Νέων χρόνων — Τί ἀπέγινεν ἡ φύσις μετὰ τὴν μυστικὴν τῆς παράδοσιν εἰς τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην — Μηχανικὴ ἀναθεώρησις τῆς παραδειγματικῆς ἀποστολῆς τοῦ φυσικοῦ κόσμου — Διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τῆς φύσεως χάριν τῆς ἐνεργείας πρὸς ὅ,τι ἔπεται τοῦ «πολιτισμοῦ» — Τὰ μετὰ τὴν φύσιν τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης — Ἡ σημερινὴ πάλις καὶ ἡ μεταφυσικὴ ἐκπόρθησις τῆς ἐπαρχίας — Ὁ ἀνθρώπος χωρὶς συγγενεῖς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνεύματος — Ἐναντι τῆς Κίνας πρὸ τοῦ τεχνικοῦ τῆς προσπλητισμοῦ.

ΤΡΙΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΩΡΙΣ ΘΕΟΝ σ. 128

Ἡ σχέσις τεχνικῆς καὶ θείας προνοίας καὶ ἡ θεολογικὴ ἀπομάκρυνσις τοῦ Θεοῦ ἐκ

τοῦ κόσμου — Προσπάθεια ἐπανασυνδέσεως τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον διὰ τῆς θεολογικῆς ἐξυψώσεως τῶν πραγμάτων — Πρὸς μίαν ζωὴν χωρὶς ὑπερβατικὴν συμπαράστασιν — Τὸ ἐλληνοϊουδαϊκὸν αἶτημα τῆς Εὐρώπης νὰ συγκεντρωθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς μίαν καὶ μόνην ἀλήθειαν — Ἱστορικοὶ ὄροι τοῦ τεχνικοῦ πνεύματος διὰ τῶν κρίσεων τῆς πίστεως εἰς τὴν ἐπὶ γῆς δυνατότητα τοῦ ἀπολύτου:

1η κρίσις ὁ Ἀνθρωπισμός:

- α) Ὑποδοχὴ εὐαγγελίων τοῦ λόγου.
- β) Λυτρωτικὴ θεμελίωσις τοῦ ἐνθάδε.

2α κρίσις ὁ Φιλελευθερισμός:

- α) Ἐκ τῆς ἀνατροπῆς τῆς δυναστείας πρὸς τὸ παγκόσμιον κράτος.
- β) Πολιτικαὶ προϋποθέσεις τῆς τεχνικῆς δημοκρατίας.

3η κρίσις ἡ Πίστις εἰς τὴν πρόοδον:

- α) Ἡ ἱστορία ὡς πάλιν τῆς λογικῆς ἐναντίον τῆς προλήψεως.
- β) Χριστιανικὸς προσανατολισμὸς τῆς Εὐρώπης πρὸς τὸ μέλλον.
- γ) Ὁ προοδευτικὸς ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ ἠθικὴ του ἀφετηρία.
- δ) Ἐνσάρκωσις τοῦ συγκριτικοῦ βαθμοῦ εἰς τὴν βιομηχανίαν.

Θεωρητικὴ κάμψις καὶ ἐπιδίωξις τῆς Πίστεως εἰς τὴν πρόοδον.

- α) ὡς ἱεραποστολῆς τῆς ἀμερικανικῆς βιομηχανίας,
- β) ὡς πολιτικῆς ἀντικαταστάσεως τῆς θρησκείας εἰς Ρωσίαν,
- γ) ὡς ἐλπίδος σωτηρίας τῶν τεχνικῶς ὑπαναπτύκτων.

Ἐπακόλουθα τῆς πίστεως, ὅτι τὰ πράγματα βαίνουν κατ' ἀνάγκην πρὸς ὄφελος τοῦ ἀνθρώπου:

- α) Αὐτονομία τῆς τεχνικῆς ὡς παραγωγὴ τῆς πνευματικῆς οὐσίας.
- β) Διαθεσιμότης τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης ὡς λύσις τῆς πνευματικῆς συνεχείας.
- γ) Πτώσις τῆς τιμῆς καὶ ἰδεολογικὴ στράτευσις τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἀντίφασις τοῦ τελευταίου σταδίου τῆς θρησκευτικῆς πίστεως τῆς Εὐρώπης — Πῶς ἀντελήφθη ἡ Εὐρώπη τὴν μίμησιν τοῦ Θεοῦ.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Ἡ Ἑρμηνεία τῆς Ἐργασίας

Α. ΘΕΟΛΟΓΙΑ

σ. 156

Θρησκευτικὴ δικαίωσις τῶν πρακτικῶν ἔργων — Ἐπικράτησις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν τῆς ἐργασίας — Πῶς ἡ Δύσις συνέθεσε κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ἀνατολὴν τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐργασίαν — Τὸ πρόδρομον τῆς σημερινῆς τεχνικῆς κατόρθωμα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας — Ὁ ἐκκλησιαστικὸς χωρισμὸς τῆς ἐργασίας ἐκ τῆς προσευχῆς ὡς ἀποχωρισμὸς τῆς ζωῆς ἐκ τῆς πίστεως — Κατοχύρωσις τῆς δυναμικῆς στάσεως τοῦ ἀτόμου εἰς τὸν κόσμον διὰ τῆς Μεταρρυθμίσεως — Αὐτονομία τῆς ἠθικῆς πράξεως καὶ ἐξαγιασμὸς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ βίου — Ἡ περὶ προκαθορισμοῦ διδασκαλία τοῦ Καλβίνου ὡς ἀκύρωσις τοῦ θρησκευτικοῦ χαρακτήρος τῆς πράξεως — Καταναγκαστικὰ ἔργα ἐσωτερικῆς παρορμήσεως.

Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

σ. 172

Τὸ πουριτανικὸν κίνημα τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ μετάφρασις τοῦ χρόνου εἰς χρῆμα —

Βρετανικοί συντελεσται τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως — Πολιτικὴ ἀνατροπὴ τῆς οἰκονομικῆς τάξεως — Θεωρητικὴ θεμελίωσις καὶ πρακτικὴ σημασία τῆς ἐπιχειρηματικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου — Κοινωνικὴ πολιτικὴ εἰς θάρος τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἀνηλίκων ὑπὸ τὴν ἐπίδοκίμασίαν τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως — Ὑπερνίκησις τῶν φοβερῶν συνθηκῶν ἐργασίας διὰ τῆς ταυτίσεως τῆς λυτρώσεως πρὸς τὴν κατανάλωσιν — Ἡ κοινωνικὴ ἀνοδος τοῦ ἐργάτου καὶ ἡ οἰκονομικὴ δυσαναλογία Καθολικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων — Ὁ Ἰουδαϊκὸς χαρακτήρ τῆς εὐρωπαϊκῆς αὐτοπεποιθήσεως — Πρὸς ὑπερβάσιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ θεσμοῦ τοῦ προσώπου διὰ τῆς τεχνικῆς ἐργασίας.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

ΠΡΩΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Ἡ ΜΗΧΑΝΙΚΗ

σ. 189

Μηχανικαὶ προϋποθέσεις τῶν τερματιζομένων Νέων καὶ Νεωτέρων χρόνων — Ἐπαναστάσεις τῆς ἱστορίας πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς τεχνικῆς ἐπέκεινα τῆς Ἀναγεννήσεως — Ὑδρομύλος:

α) Ἐμβλημα τοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἀνόργανον δύναμιν καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς φυσικῆς ἐνεργείας.

β) Ἀρχὴ βιοτεχνικῶν ἐπαναστάσεων, ἀχρηστεύσεως τῶν δούλων, συγκεντρωτικῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ κερδοσκοπικοῦ πνεύματος εἰς θάρος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ νέα ζεύξις τοῦ ἵππου καὶ ἡ ἐμπορικὴ κριτικὴ τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος — Τὸ γοτθικὸν τόξον:

α) ὡς παράστασις ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων,

β) ὡς μετουσίωσις τῆς ἀραβικῆς διακοσμητικῆς εἰς μεταφυσικὴν ἀνάγκην,

γ) ὡς κάτεπτρον τῆς μεσαιωνικῆς ἀνησυχίας,

δ) ὡς ὀρισμὸς τοῦ σκοποῦ ὑπὸ τοῦ μέσου,

ε) ὡς σύμβολον τῆς ἀπουσίας τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ κόσμου.

Κινητὸν ἱστίον καὶ ναυτικὸν πηδάλιον, προϋποθέσεις:

α) τῆς «ὀριζοντίας» λυτρώσεως τοῦ Εὐρωπαίου διὰ τῆς γεωγραφικῆς κατακτήσεως τοῦ κόσμου,

β) τῆς μετατροπῆς τῆς Εὐρώπης εἰς παγκόσμιον χρηματιστήριον με ἀποτελέσματα:

1) τὸν σχηματισμὸν ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου (μεσαία τάξις),

2) τὴν ἐπίδοσιν τοῦ ἐμπορίου (ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα),

3) τὴν προοπτικὴν σκέψιν (αἴσθησις τοῦ μέλλοντος),

4) τὸν ἐξαγιασμὸν τοῦ χρήματος (ἐξιδανίκευσις τῆς οἰκονομίας),

5) τὴν ἐπιβολὴν φόρων (περιορισμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιρροῆς),

6) πηγὴν ἀλλεπαλλήλων πρακτικῶν ἐμπνεύσεων (συγκέντρωσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον).

Ἀραβικὴ μεσίτευσις εἰς τὴν Εὐρώπην τοῦ ὄπλου τῆς πνευματικῆς κατακτήσεως τοῦ

κόσμου — Ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς γραφῆς πρὸς τὰ κατορθώματα τοῦ τύπου:

α) τὴν ἐπιστήμην ὡς δημοσίαν ὑπόθεσιν καὶ τὴν οἰκονομίαν πνευματικῶν δυνάμεων,

β) τὴν ἐμπορικὴν ἀξίαν τῆς γνώσεως με συνέπειας:

1) τὴν ὑποχώρησιν τῆς λατινικῆς χάριν τῶν ὁμιλουμένων γλωσσῶν (ἐκλαίκευσις τῆς ἐπιστήμης),

2) τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀτόμου ὡς πρὸς τὴν αὐθεντίαν (ἀνατροπὴ τῆς πνευματικῆς τάξεως).

Ἐκκλησιαστικὴ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἀνάταξιν τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος τοῦ Μεσαιῶνος — Κατάπληξις ἐκ τοῦ πυρίνου χάσματος μεταξύ ἀποτελέσματος καὶ φυσικῆς ἰκανότητος, τεχνικῆς δυνάμεως καὶ ἠθικῆς δικαιολογίας — Ποῖους κατέστησε κυρίους τῆς καταστάσεως ἡ πυρῆτις — Ἐκρηκτικοὶ ὄροι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας — Ἐκ τοῦ πολέμου ὡς συνεχίσεως τῆς πολιτικῆς ἐπὶ ἄλλου ἐπιπέδου πρὸς τὴν πολιτικὴν ὡς συνέχειαν τοῦ πολέμου δι' ἄλλων μέσων — Ἡ τομὴ τοῦ κόσμου διὰ τοῦ ὠρολογίου — Πρὶν εὐθυγραμμισθῆ ὁ χρόνος διὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως — Τί ἐξώθησε τοὺς μοναχοὺς τοῦ 13ου αἰῶνος νὰ ρυθμίσουν μηχανικῶς τὸν χρόνον — Πῶς ὁ ὠροδείκτης:

α) ἀπέσπασε τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς φύσεως καὶ τὸν ἔθεσεν ὑπὸ τεχνικὸν ἔλεγχον,

β) ὑπέβαλε τὸ αἶτημα τῆς ἀπουσίας τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἱστορίας,

γ) μετέβαλε τὸν κόσμον εἰς συνάρτησιν χρόνου καὶ ἀριθμοῦ.

δ) κατέστησε:

1) τὴν μηχανὴν βιολογικὸν νόμον τῆς ἱστορίας καὶ ἐρμηνευτικὸν ἀξίωμα τοῦ κόσμου,

2) τὴν μηχανικὴν πνευματικὸν κλίμα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ζωῆς,

3) τὴν ἐμπειρίαν τῶν φυσικῶν πραγμάτων ὑποκατάστατον τῆς θρησκευτικῆς λυτρώσεως.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Ἡ ἈΛΧΗΜΕΙΑ

σ. 231

Ἡ γνώσις τῆς ὕλης ὡς μεταφυσικὸς ὄρος τοῦ πληρώματος τῆς ζωῆς — Σύνθεσις ἐπιστήμης καὶ θρησκείας, Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς — Ἑρμητικὴ πίστις καὶ παράδοσις — Τί ἐπίστευσεν ἡ κοινὴ γνώμη ὡς ἀλχημικὴν δυνατότητα — Ὁ Διαφωτισμὸς καὶ τὸ λυτρωτικὸν νόημα τῆς μεταστοιχειώσεως — Πῶς ὁ Χριστιανισμὸς ὑπέβαλε πνευματικῶς τὴν ἀλχημείαν, χωρὶς ν' ἀνακόψῃ τὸν ἱστορικὸν τῆς δρόμον — Τελείωσις τῆς φύσεως ὡς ἔργον εὐσεβῶν ἀλυτρώτων — Ἡ προφητικὴ μεταμόρφωσις τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἐργαστηριακὴ τῆς προπαρασκευῆς — Ἀναγωγὴ τῶν πραγμάτων εἰς τὴν ἀρχικὴν τῶν καταστάσεων, ἡ ὁδὸς τῶν ἐμπειρικῶν προϋποθέσεων τῆς χημείας — Δυναμικὴ συνοχὴ τῆς φυσικῆς πραγματικότητος («Ἴστε γὰρ τῆς ὕλης τὴν δύναμιν!») — Ἐνότης καὶ κατάφασις τῆς τεχνικῆς ἐργασίας («Κατεργάζου λοιπὸν ὡς τεχνίτης!») — Κοινωνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ σημασία χημικῶν προϊόντων καὶ μεθόδων ἀρχικῶς ἀραβικῆς καταγωγῆς εἰς τὴν Δύσιν — Διατί θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ὑπερεκτιμηθῆ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ «φιλοσοφικοῦ λίθου» — Ἐὰν ἡ φυσικὴ ἐρευνα δὲν διατηρήσῃ τὴν ἱερότητα τῆς ἀλχημείας.

ΤΡΙΤΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

σ. 248

Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐμπειρικῶν δεδομένων πρὸς τὴν θεωρητικὴν ἀρθρωσιν τῆς φυσικῆς διὰ τοῦ κριτικοῦ πνεύματος τῆς Ἑλλάδος — Τὸ κοσμοϊστορικὸν γεγονός τοῦ δευτέρου ἐξελληνισμοῦ τῆς Δύσεως — * Διατί οἱ μεσίται τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπρόκειτο νὰ χάσουν τὴν πνευματικὴν τῶν πρωτοπορίαν — * Κατάρρευσις τοῦ ἀραβικοῦ πολιτισμοῦ διὰ τῆς παραστάσεως τῆς φιλοσοφίας ὡς ἀνταγωνισμοῦ τῆς Παντοδυναμίας καὶ ὡς συνωμοσίας ἐναντίον τοῦ Ἰσλάμ — Πῶς ἐγκαταστάθη ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὴν Δύσιν — Ὁ κίνδυνος τῆς φιλοσοφικῆς ἀνατροπῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸν ἴσον αἰῶνα — Ἐναντίον τοῦ Ἀβερρόη καὶ τῆς Ρώμης χάριν τῆς φυσικῆς γνώσεως: α) Ἀλβέρτος ὁ μέγας, β) Θωμᾶς ὁ Ακυϊνάτης — Ἡ φιλοσοφικὴ ἐξέλιξις τοῦ προσώπου εἰς βάρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐθεντίας καὶ ἡ κριτικὴ τῆς ἀριστοτελείου φυσικῆς — Ἀνεπάρκεια τῆς θεωρητικῆς διανοίας, τὸ πόρισμα τοῦ νομιναλιστικοῦ ἐλέγχου τοῦ Ἀριστοτέλους — Μηχανικὴ θεμελίωσις τοῦ κόσμου διὰ τῆς ἀνασκευῆς τῆς περὶ κινήσεως ἐπιστήμου Καθολικῆς θεωρίας ὑπὸ τῶν νομιναλιστῶν — Ὀντολογικὴ ἀνεξαρτησία τῶν συγκεκριμένων πραγμάτων ἐναντι τῶν ἐνοιῶν, τὸ αἶτημα τοῦ Νομιναλισμοῦ — Γνωσεολογικὴ ἀποκέντρωσις τοῦ φυσικοῦ κόσμου πρὸς ὄφελος τῆς πειραματικῆς ἐμπειρίας — Διὰ τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης πρὸς τὴν τεχνικὴν ὡς ἀντικειμενικὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ νομιναλιστικοῦ πνεύματος.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ

σ. 271

Ο ἐπιστημονικὸς χαρακτήρ τῆς σημερινῆς τεχνικῆς καὶ ἡ τεχνικὴ καταγωγὴ τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης — Ὑπαγωγὴ τῆς φύσεως εἰς τὴν τεχνικὴν διαρρύθμισιν, ὁ ἐπιστημονικὸς ὁρος τῆς φυσικῆς ἐρεύνης — Πῶς ἡ τεχνικὴ παράγει τὴν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν καὶ καθορίζει τὰ προβλήματα τῆς ἐπιστήμης — Μεθοδικὴ ἐγκατάλειψις τῆς ἀληθείας ὡς προϋπόθεσις τῆς τεχνικῆς ὑπερβάσεως τοῦ ἀνθρώπου — Ἡ κατὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ μεταφυσικοῦ πνεύματος τῆς Εὐρώπης — Ποῦ ὁδηγεῖ τὴν φυσικὴν ἢ τεχνικὴ τῆς ὑποτέλεια — Πολιτικὴ στράτευσις ὡς δυνατότης ἐπιστημονικῆς ἐπιβιώσεως — Ἐρευνα τῆς φύσεως μεταξὺ ἐσωτερικῆς συγκρούσεως καὶ ἐξωτερικῆς βίας — Περὶ προδοσίας τοῦ μέλλοντος τῆς φυσικῆς ὡς ἐπιστήμης — Τὸ πρόβλημα τῆς φυσικῆς ἐρεύνης καὶ τὸ μέλλον τῆς ἱστορίας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΑΙ

σ. 287

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

σ. 300

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006